

มโนภาพของควมมีอารุโสในสังคมไทย

นางสาว ลลิตา วิเลิศปรีชาตระกูล

004329

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2515

The Psychological Image of Seniority in the
Thai Society

Miss Lalita Vilertprechaltragul

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirement
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Research
Graduate School
Chulalongkorn University

1972

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สมาน งามใจ
.....

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

สมาน งามใจ ..... ประธานกรรมการ

[Signature] ..... กรรมการ

[Signature] ..... กรรมการ

[Signature] ..... กรรมการ

[Signature] ..... กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ศาสตราจารย์ ดร. ประชุมสุข อ้าวอ้าว

หัวข้อวิทยานิพนธ์   มโนภาพของควมมีอาวุโสในสังคมไทย
ชื่อ   นางสาว ดลิตา วิเลิศปรีชาตระกูล
ปีการศึกษา   2514

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ต้องการศึกษามโนภาพเกี่ยวกับควมมีอาวุโสในสังคมไทย โดยใช้ตัวอย่างประชากรจำนวน 96 คน ซึ่งสุ่มจากคณะบุคคล 3 ประเภท คือ ข้าราชการ นักวิชาการ และนักธุรกิจ การรวบรวมข้อมูล รวบรวมควมแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบขี้นแนมติก ดิฟเฟอเรนเชียล (Semantic Differential) โดยยึดลักษณะทางบุคลิกภาพทั้ง 10 ตัวประกอบของกิลฟอร์ดและซิมเมอร์แมนเป็นเนื้อเรื่องในการสัมภาษณ์ ในขณะที่เดียวกัน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เพื่อทราบมโนภาพเกี่ยวกับควมหมายของควมมีอาวุโส สาเหตุและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับควมขัดแย้งระหว่างผู้มีอาวุโสสูงและต่ำควม

ผลการทดสอบควมมีนัยสำคัญของควมแตกต่างของคะแนนมโนภาพของคณะบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อบุคลิกภาพของผูมีอาวุโส ด้วยวิธีวิเคราะห์ควมแปรปรวนแบบมี 3 ตัวประกอบ (3x2x2 Factorial Design) คือ คณะบุคคลต่าง ๆ ระดับควมมีอาวุโส และควมขัดแย้ง ได้ขอค้นพบผลได้ว่า ข้าราชการ นักวิชาการ และนักธุรกิจ มีมโนภาพต่อบุคลิกภาพของผูมีอาวุโสสูงกว่าที่ขัดแย้ง ผูมีอาวุโสสูงกว่าที่ไม่ขัดแย้ง ผูมีอาวุโสต่ำกว่าที่ขัดแย้ง และผูมีอาวุโสต่ำกว่าที่ไม่ขัดแย้ง ไม่แตกต่างกันที่ระดับควมมีนัยสำคัญ .05 บุคลิกภาพของผูมีอาวุโสสูงกว่าและผูมีอาวุโสต่ำกว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับควมมีนัยสำคัญ .05 แต่บุคลิกภาพของผูที่ขัดแย้งและไม่ขัดแย้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับควมมีนัยสำคัญ .01 ซึ่งสรุปได้ว่า บุคลิกภาพน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการขัดแย้งระหว่างคณะบุคคลต่างรุ่นกัน แต่ไม่ใช่ควมมีอาวุโสและลักษณะอาชีพ

Thesis Title   The Psychological Image of Seniority in the
                  Thai Society.

Name   Miss Lalita Vilertprechatragul
                  Department of Educational Research

Academic Year   1971

ABSTRACT

This study was designed to investigate the psychological image of seniority in the Thai society. A sample of 96 people was randomly selected from 3 groups of people: Bureaucrats, Academic men and Businessmen. The psychological image interview developed for the purpose was based on a Semantic Differential Scale. The ten factors of personality which were analyzed by Guilford and Zimmerman composed the content of the interview. In addition, the investigator obtained data from the sample on the meaning of the word "seniority", the causes of conflicts and the methods of solving these conflicts.

Having applied the analysis of variance of the 3x2x2 factorial design, the investigator found that there was no significant difference in the image towards the senior's personality between the Bureaucrats, the Academic men and the Businessmen and there was no significant difference between the personalities of seniors and subordinates. But there was a significant difference

in personality between those who had conflicts and those who were in rapport with their co-workers. Therefore, it could be concluded that personality was the cause of conflict between persons in different age groups but not the seniority.

กิติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจาก ศาสตราจารย์
 ดร. ประชุมสุข อชาวาอํรุง คณบดีคณะครุศาสตร์ ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการวิจัย
 และอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ได้ช่วยเหลือ แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำ
 ให้งานวิจัยชิ้นนี้สามารถดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อย และประสบผลสำเร็จเป็น
 ที่น่าพอใจยิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านมาก จึงขอกราบขอบพระคุณ
 ไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเสภาวิจัยแห่งชาติ ที่ให้ทุนสนับสนุนในการ
 วิจัย ตลอดจนทุกท่านที่ได้อุปการะช่วยเหลือและร่วมมือให้การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการ
 วิจัยครั้งนี้

ลลิตา วิเลิศปรีชาตระกูล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ฉติกรรมประกาศ.....	ข
รายการตารางประกอบ.....	ญ
รายการภาพประกอบ.....	ฉ

บทที่

บทที่.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ความจำกัดของการวิจัย.....	8
คำจำกัดความ.....	9
วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	11
ระเบียบวิธีวิจัย.....	21
การสร้างแบบสัมภาษณ์.....	21
ตัวอย่างประชากร.....	25
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
ผลการวิจัย.....	31
ลักษณะตัวอย่างประชากร.....	31
ผลการสร้างแบบสัมภาษณ์.....	31

ผลการเปรียบเทียบมโนภาพของความเป็นอาวุโส.....	33
ลักษณะพื้นฐานของบุคลิกภาพ.....	55
ผลการวิเคราะห์สาเหตุของการขัดแย้ง.....	59
ผลการวิเคราะห์วิธีแก้ปัญหาการขัดแย้ง.....	62
ผลการวิเคราะห์ความเข้าใจในความหมายคำว่า "ผู้มีอาวุโส".....	65
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	67
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	80
ประวัติการศึกษา.....	107

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีตัวประกอบ 3 ตัว คือ คณะบุคคล ต่าง ๆ ระบุกับควมมีอาวุโส และความซัดแย้ง.....	28
2	คาสติติเบ องตนของลักษณะกิจกรรมทั่วไป.....	33
3	คาสติติเบองตนของลักษณะการควบคุมตน.....34	34
4	คาสติติเบองตนของลักษณะความรูสึกวาตนเหนือกว่าผู้อื่น.....	34
5	คาสติติเบองตนของลักษณะการสมาคม.....	35
6	คาสติติเบองตนของลักษณะความมั่นคงทางอารมณ์.....	35
7	คาสติติเบองตนของลักษณะความเป็นปรัญญ.....	36
8	คาสติติเบองตนของลักษณะความเป็นมิตร.....	36
9	คาสติติเบองตนของลักษณะความมีความคิด.....	37
10	คาสติติเบองตนของลักษณะความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น.....	37
11	คาสติติเบองตนของลักษณะความเป็นผู้ชาย.....	38
12	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของลักษณะกิจกรรมทั่วไป.....	39
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของลักษณะการควบคุมตน.....	40
14	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของลักษณะความเหนือกว่าผู้อื่น.....	41
15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของลักษณะการสมาคม.....	42
16	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของลักษณะความมั่นคงทางอารมณ์.....	43

ตารางที่		หน้า
17	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของลักษณะความเป็นปรนัย.....	44
18	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของลักษณะความเป็นมิตร.....	45
19	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของลักษณะความมีความคิด.....	46
20	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของลักษณะความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น..	47
21	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของลักษณะความมีลักษณะผู้ชาย.....	48
22	ค่าสถิติเบี่ยงเบนของลักษณะทางบุคลิกภาพโดยรวม.....	52
23	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของลักษณะทางบุคลิกภาพโดยรวม	56
24	สาเหตุของการขัดแย้งระหว่างคณะบุคคลต่าง ๆ กับผู้มีอาวุโสสูงกว่า..	62
25	สาเหตุของการขัดแย้งระหว่างคณะบุคคลต่าง ๆ กับผู้มีอาวุโสต่ำกว่า..	64
26	วิธีการแก้ปัญหาของคณะบุคคลต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกับผู้มีอาวุโสสูงกว่า....	65
27	วิธีการแก้ปัญหาของคณะบุคคลต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกับผู้มีอาวุโสต่ำกว่า....	66
28	ความเข้าใจคำว่า "ผู้มีอาวุโสหรือผู้ใหญ่" ของข้าราชการ นักวิชาการ และนักธุรกิจ.....	69
29	สรุปสูตรการคำนวณหาผลบวกของส่วนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง และชั้นแห่ง ความเป็นอิสระ.....	94
30	คะแนนโน้ภาพของควมมีอาวุโสในเรื่องกิจกรรมทั่วไป.....	96
31	คะแนนโน้ภาพของควมมีอาวุโสในเรื่องการควบคุมตน.....	97
32	คะแนนโน้ภาพของควมมีอาวุโสในเรื่องความรู้สึกว่าตนสูงกว่าผู้อื่น..	98
33	คะแนนโน้ภาพของควมมีอาวุโสในเรื่องการสมาคม.....	99
34	คะแนนโน้ภาพของควมมีอาวุโสในเรื่องความมั่นคงทางอารมณ์.....	100

ตารางที่		หน้า
35	คะแนนโสภาพของควมมีอาวุโสในเรืองความเป็นปรนัย.....	101
36	คะแนนโสภาพของควมมีอาวุโสในเรืองความเป็นมิตร.....	102
37	คะแนนโสภาพของควมมีอาวุโสในเรืองควมมีความคิด.....	103
38	คะแนนโสภาพของควมมีอาวุโสในเรืองควมสัมพันธ์กับบุคคลอื่น...	104
39	คะแนนโสภาพของควมมีอาวุโสในเรืองควมมีลักษณะชาย.....	105
40	คะแนนโสภาพของควมมีอาวุโสโดยสวรวม.....	106

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ผลของปฏิกริยารวมระหว่างคณะบุคคลต่าง ๆ กับความซัดแย้ง.....	50
2	ผลของปฏิกริยารวมระหว่างคณะบุคคลต่าง ๆ กับระดับความมีอาวุโส.....	53
3	การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของข้าราชการ นักวิชาการ และนักธุรกิจ....	55
4	การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของผู้นี้อาวุโสสูงกว่าที่ซัดแย้งกับไม่ซัดแย้ง.....	57
5	การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของผู้นี้อาวุโสต่ำกว่าที่ซัดแย้งกับไม่ซัดแย้ง.....	58